

Europa, världens främsta resmål - en ny politisk ram för europeisk turism

Näringsdepartementet

2010-08-30

Dokumentbeteckning

KOM(2010) 352

Europa, världens främsta resmål - en ny politisk ram för europeisk turism

Sammanfattning

Meddelandet tar utgångspunkt i EU:s nya behörighet på turismområdet enligt artikel 195, och fastställer ambitiösa planer för att göra den europeiska turismen till en konkurrenskraftig, modern, hållbar och ansvarsfull näring. Kommissionen planerar flera konkreta initiativ för att göra det möjligt för EU:s turismsektor att anpassa sig och utvecklas. Dessa åtgärder skall komplettera medlemsstaternas politik och syftar till att samordna deras arbete genom att avgöra vilka åtgärder som har ett verkligt europeiskt mervärde.

Finanskrisen, som drabbat samtliga ekonomier sedan 2008, har haft en relativt stor påverkan på efterfrågan inom näringen. Européerna fortsätter visserligen att resa men anpassar sig efter omständigheterna: de reser till mindre avlägsna destinationer, de stannar kortare tid och de gör av med mindre pengar. Turismen i Europa minskade sålunda med ca 5,6 % under 2009. Siffran rymmer stora variationer: vissa områden, framför allt i Öst- och Nordeuropa, drabbades särskilt hårt och minskningen av antalet turister var där upp till 8 %. Krisen är varaktig och utsikterna till en ökning av turismen är fortfarande begränsade. Enligt Världsturismorganisationens uppskattningar kommer antalet internationella turister att öka från och med 2010, men återhämtningen verkar bli långsammare i Europa än i t.ex. Asien.

De turistfrämjande åtgärderna i detta meddelande indelas i följande fyra områden:

(2) Främja utvecklingen av en hållbar och ansvarsfull turism av hög kvalitet.

(3) Förstärka bilden av Europa som en rad hållbara turistdestinationer av hög kvalitet

(4) Öka potentialen för EU:s politik och finansiella instrument på turismområdet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Under årens lopp har EU lagt grunden för en europeisk turismpolitik och särskilt inriktat sig på de faktorer som är avgörande för konkurrenskraften, samtidigt som man tagit hänsyn till vikten av en hållbar utveckling. Antagandet av Lissabonfördraget innebär ett erkännande av turismens betydelse: hädanefter har EU behörighet att stödja, samordna och komplettera medlemsstaternas åtgärder. Det är ett betydande framsteg som innebär ett nödvändigt klargörande av läget och som gör det möjligt att införa en sammanhängande åtgärdsram.

Enligt artikel 195 i EUF-fördraget kan EU nu

- främja konkurrenskraften hos unionens företag inom sektorn och skapa en miljö som är gynnsam för företagsutvecklingen,
- främja samarbetet mellan medlemsstaterna, särskilt genom utbyte av god praxis, och
- utveckla en integrerad turismstrategi genom att ta hänsyn till turismsektorns behov i sin politik på andra områden.

Denna nya rättsliga ram utgör en viktig möjlighet att genomföra åtgärder med ett stort europeiskt mervärde och som samtidigt kan bidra till att minska den administrativa bördan. Åtgärderna ska gagna samtliga EU-länder, eftersom de alla om än i olika grad behöver utveckla sin turismpotential.

1.2 Förslagets innehåll

Stimulera den europeiska turismsektorns konkurrenskraft

Bredda utbudet

EU kan bidra till att bredda utbudet genom att uppmuntra inomeuropeisk turism, genom att på europeisk nivå främja tematiska turismprodukter.

Internationella synergieffekter kan bidra till en bättre marknadsföring och en ökad synlighet för utbudet.

2009/10:FPM112

PLANERADE ÅTGÄRDER

Utveckla en sammanhängande strategi för att mångsidigt marknadsföra utbudet på turismområdet och att bättre framhålla Europas gemensamma kulturarv, bl.a. genom en europeisk kulturarvsmärkning och andra åtgärder, t.ex. de europeiska kulturarvsdagarna och EU:s kulturarvspris.

Integrera naturvärden i turismstrategierna och skapa en särskild märkning för naturarvet.

Främja innovation inom turismnäringen

Innovation och IT har blivit avgörande faktorer för turismnäringens konkurrenskraft och för att öka utbytet med närstående sektorer. Både offentliga och privata turismaktörer, särskilt de små och medelstora företagen, borde få hjälp att använda dem, genom informations- och partnerskapskampanjer och genom en lämplig användning av olika nationella och europeiska program. Inom all turismverksamhet är det också nödvändigt att skynda på integreringen av IT-verktyg och -tjänster, särskilt hos de små och medelstora företagen, och att förbättra de olika turismaktörernas tillgång till lämpliga finansiella instrument.

PLANERADE ÅTGÄRDER

Kommissionen kommer att skapa en plattform för IKT och turism med berörda parter, för att underlätta turismnäringens och turistföretagens anpassning till ny informationsteknik och för att öka deras konkurrenskraft genom att skapa största möjliga synergieffekter mellan de båda sektorerna.

När kommissionen utarbetar sitt meddelande om e-handel på den inre marknaden, med en bedömning av genomförandet av direktivet om e-handel, kommer den också att undersöka möjligheterna att förstärka integrationen av turismsektorn.

Öka yrkeskunskapen

Samtidigt som turismen moderniseras måste yrkeskunskaperna öka inom sektorn, framför allt för att underlätta anpassningen till ny teknik och nya förväntningar på marknaden, t.ex. när det gäller hälsa och välbefinnande, och för att främja rörlighet.

PLANERADE ÅTGÄRDER

För att stödja utbildningen inom turismsektorn kommer kommissionen att främja EU:s olika program, t.ex. Leonardo och ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation, med delprogrammen Erasmus för unga företagare och E-kompetens för innovation.

Förlänga turistsäsongen

Ett bättre utnyttjande av befintlig turisminfrastruktur och av de anställda under lågsäsong skulle göra det möjligt för företagen att använda en mer stabil och mer motiverad arbetskraft och därmed förbättra användningen av infrastrukturen och höja produktiviteten.

PLANERADE ÅTGÄRDER

Underlätta införandet av ett system för frivilligt turismutbyte mellan medlemsstaterna som gör det möjligt för vissa nyckelgrupper, t.ex. ungdomar, äldre, rörelsehindrade och familjer med låg inkomst att resa särskilt under lågsäsong.

Utveckla ett frivilligt system för direktutbyte av information, för att bättre kunna samordna skolloven mellan medlemsstaterna, utan att bryta mot de traditioner som finns.

Förbättra de socioekonomiska kunskaperna om turismen

För att öka turismbranschens konkurrenskraft anser kommissionen att det är viktigt att på europeisk nivå ha tillgång till bättre socioekonomisk kunskap om turismen och om dess förhållande till miljön.

PLANERADE ÅTGÄRDER

I det årliga meddelandet Resultattavla för konsumentmarknaden kommer kommissionen att övervaka marknaden genom att mäta hur nöjda EU:s konsumenter är med olika tjänster inom sektorn (transport, uthyrning, övernattning, resor, semestrar och paketarrangemang).

På kort sikt kommer kommissionen att i ett pilotprojekt försöka koppla samman forskningsinstitut, universitet, offentliga och privata övervakningsorgan, regionala och nationella myndigheter samt de nationella turistkontoren.

På medellång sikt kommer kommissionen att utifrån resultaten från pilotprojektet inrätta ett virtuellt observationscentrum för turism, för att i nätverksarbete stödja och samordna forskningsverksamhet vid de olika nationella forskningsinstituten och för att tillhandahålla socioekonomiska uppgifter om turismen på europeisk nivå.

Främja utvecklingen av hållbar och ansvarsfull turism av hög kvalitet

Turismsektorns konkurrenskraft hänger nära samman med dess hållbarhet, eftersom turistdestinationernas kvalitet beror på deras natur- och kulturmiljö och på integreringen i lokalsamhället. På EU-nivå har kommissionen infört flera verktyg för att underlätta en sund miljövänlig förvaltning hos företagen, t.ex. EU:s miljömärkning och Emas (gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning). Det är särskilt viktigt att man uppmuntrar initiativ som främjar en ansvarsfull hushållning med resurserna (energi, vatten,

PLANERADE ÅTGÄRDER

Med utgångspunkt i Necstour och Eden, utveckla ett system med indikatorer för en hållbar förvaltning av turistmålen. Utifrån detta system kommer kommissionen att utarbeta en märkning för att främja turistdestinationerna.

Anordna informationskampanjer för europeiska turister om val av resmål och transportsätt, om kontakter med lokalbefolkningen och om bekämpning av utnyttjande av barn och kvinnor.

Ta fram en europeisk märkning för kvalitetsturism, utifrån medlemsstaternas erfarenheter, för att öka säkerheten för konsumenterna och deras förtroende för turismprodukten och för att belöna seriöst arbete inom turismnäringen för att erbjuda kunderna turismtjänster av hög kvalitet.

Göra det lättare för den europeiska turismnäringen att identifiera riskerna med klimatförändringar, för att undvika förlustbringande investeringar och för att undersöka möjligheterna att utveckla ett alternativt utbud.

Lägga fram en stadga för hållbar och ansvarsfull turism och inrätta ett europeiskt pris för turismföretag och turistdestinationer som följer stadgan. Föreslå en strategi för en hållbar kust- och havsturism.

Inleda samarbete eller förstärka befintligt samarbete mellan EU, de viktigaste länderna med tillväxtekonomi (Kina, Ryssland, Indien och Brasilien) och Medelhavsländerna för att främja modeller för en hållbar och ansvarsfull utveckling inom turismnäringen och för utbyte av bästa praxis.

Stärka bilden av Europa som en samling hållbara resmål av hög kvalitet

Den globala konkurrensen är hård men det finns samtidigt en stor turistpotential i många tredjeländer, och därför är det viktigt att man försöker stimulera efterfrågan på turistdestinationer i Europa. Internetportalen visiteurope.com, som startade 2006 och som sköts av ETC (European Travel Commission) med stöd av Europeiska kommissionen, är ett viktigt initiativ för att marknadsföra Europa i tredjeländer.

PLANERADE ÅTGÄRDER

Bygga varumärket "Europa" i samarbete med medlemsstaterna, för att komplettera marknadsföringen på nationell och regional nivå och göra det lättare för de europeiska destinationerna att särskilja sig från andra internationella resmål.

Marknadsföra portalen visiteurope.com för att göra Europa mer attraktivt som en samling hållbara resmål av hög kvalitet, särskilt i tillväxtländerna.

Främja gemensamma marknadsföringsåtgärder vid stora internationella evenemang och turismmässor.

2009/10:FPM112

Öka EU:s deltagande i internationella organisationer, bl.a. i Världsturismorganisationen, OECD, T20 (turismministrarna från G20) och Europa-Medelhavspartnerskapet

Öka potentialen för EU:s politik och finansiella instrument på turismområdet

Kommissionen har för avsikt att bättre ta hänsyn till turismen i sin politik på andra områden och att genom en god tillämpning av gällande lagstiftning frigöra sektorns hela konkurrenskraft.

När det gäller politiken för den inre marknaden borde turismsektorn härnäst kunna dra full nytta av den integrerade inre marknaden för tjänster.

Kommissionen erkänner havs- och kustturismens stora betydelse som katalysator för den ekonomiska utvecklingen och har för avsikt att agera inom EU:s integrerade ram för havspolitik för att främja dess utveckling

EU:s politik för landsbygdsutveckling är också den mycket viktig för turismsektorn. Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) kan bl.a. stödja företagande inom landsbygdsturism, utveckling och marknadsföring av jordbruksturism samt ett bättre utnyttjande av natur- och kulturarv i landsbygds- och bergsområden.

Strukturfonderna (Eruf och Europeiska socialfonden), EJFLU, Europeiska fiskerifonden och ramprogrammet för forskning och utveckling kommer att fortsätta att finansiera genomförandet av konkreta projekt.

Kommissionens mål är att passagerare som reser till havs, med stadsbuss eller med långfärdsbuss ska ha lika rättigheter.

För att göra det möjligt för den europeiska turismen att fortsätta att utvecklas på ett konkurrenskraftigt och hållbart sätt i enlighet med Europa 2020 och Lissabonfördraget tänker kommissionen undersöka hur man kan stärka stöd- och samordningsåtgärderna för turismen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandets förslag bedöms inte ge effekt på svenska regler.

Förslagens ringa utvecklande gör det svårt att bedöma ev. budgetära/finansiella konsekvenser. Å ena sidan framläggs förslag med direkt koppling till pågående processer och förväntad budgetering inom befintliga ramar. Å andra sidan föreslås nya förslag och utökad verksamhet i befintliga insatser som rimligen måste innebära ökad resursförbrukning.

En mera exakt bedömning kan bara göras efter analys av varje enskilt förslag.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stöder och bidrar till komplementära åtgärder inom turismområdet på Europeisk nivå. En hållbar och för alla tillgänglig turism bör vara i fokus i samtliga turismaktiviteter. Regeringen anser att kunskaps- och erfarenhetsutbyte är viktiga åtgärder för att främja turismsektorns utveckling, men att det fortfarande främst är en nationell angelägenhet. Regeringen stöder att alla företag, även turistföretagare, i Europa har goda och jämlika ramvillkor, och finns i en miljö där entreprenörskap och innovation uppmuntras. Principen om att tänka småskaligt först är den fundamentala plattformen för all regelgivning. Regeringen tycker även att det är viktigt att bevaka att subsidiaritetsprincipen följs.

Regeringen ställer sig tveksam till satsningar på marknadsföring på turismområdet på europeisk nivå. Angreppssättet riskerar att bli för brett och det finns svårigheter att nå rätt målgrupp med rätt destination. Regeringen anser att kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan länder är att föredra, samtidigt som marknadsföringen av turistdestinationerna sker på nationell nivå.

Regeringen är emot att det tillförs nya medel för turism på EU-nivå. Regeringen ser också en fara i att det byggs upp nya administrativa strukturer på EU-nivå utan att det finns en bakomliggande analys samt preciserade och säkerställda behov.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

Ärendet är ej remitterat.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 195 i EUF-fördraget.

Denna nya rättsliga ram utgör en viktig möjlighet att genomföra åtgärder med ett stort europeiskt mervärde och som samtidigt kan bidra till att minska den administrativa bördan. Åtgärderna ska gagna samtliga EU-länder, eftersom de alla om än i olika grad behöver utveckla sin turismpotential.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Meddelandet framför att EU-kommissionen önskar genomföra en rad europeiska och internationella åtgärder, samtidigt som man beaktar subsidiaritetsprincipen i fördraget och medlemsstaternas behörighet på turismområdet. Aspekter rörande tillämpning eller inte av subsidiaritet och proportionalitet får direkta konsekvenser för budgetmässiga överväganden.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslagen i kommissionens meddelande kommer att behandlas genom antagande av rådslutsatser på konkurrenskraftsrådets möte i oktober 2010. Därtill kommer kommissionens förslag att diskuteras på det europeiska forumet om turism i november 2010.

4.2 Fackuttryck/termer